

Det nationale register Frit tilgængeligt

Under betegnelsen det nationale register gemmer der sig tre typer af registre:

- Det nationale register
- Det alfabetiske register
- Det kronologiske register

Registrene kan bruges i stedet for folketællingen 1921. Registrene giver oplysninger om flytninger i perioden mellem 1918 og 1921, om tilflytningsdato for hjemvendte krigsfanger og oplysninger om indfødsret.

Det skal du vide, før du starter:

- Personens navn
- Personens opholdssted (købstad, sogn, kommune eller amt) d.1/2-1921

Hvad er det nationale register?

Det nationale register er en fortegnelse over de personer, der ved genforeningen i 1920 boede i De sønderjyske Landsdele. Registret blev udarbejdet af amtet, der efter genforeningen skulle finde ud af, hvem af de daværende tyske statsborgere, der skulle have dansk statsborgerskab, og hvem der ikke skulle. Alle der på genforeningsdagen d.15/6-1920 havde fast bopæl i De sønderjyske Landsdele, og som ikke var flyttet dertil efter d.1/10-1918, og som endvidere var tyske statsborgere, blev automatisk godkendt som danske statsborgere.

Det nationale register blev udarbejdet på baggrund af folketællingen d.1/2-1921, og alle, der på det tidspunkt boede i Sønderjylland, er derfor principielt i registret.

I det nationale register findes for hver husstand navne på samtlige beboere, oplysninger om bopæl, fødselsdage, erhverv og bopælsforhold samt anførelse af om vedkommende blev optaget eller ikke - og i så fald med henvisning til sagens behandling i amtet. Der er som regel ikke angivet fødested i det nationale register (se i stedet under det kronologiske register nedenfor).

Det nationale register er inddelt i Aabenraa, Haderslev, Sønderborg og Tønder amt, og herunder er der en række bind for de enkelte sognekommuner. Inden for hvert sogn er beboerne opstillet alfabetisk efter husstands-overhovedets navn, enten i afdelingen med de optagne, som har fået dansk statsborgerskab eller i afdelingen med de ikke-optagne, som ikke fik dansk statsborgerskab. Bemærk, at de personer, som flyttede til Sønderjylland fra Danmark i perioden fra d.1/10-1918 til d.1/2-1921, skal søges under de ikke-optagne, idet de allerede havde dansk statsborgerskab.

For de personer, der ønskede at beholde deres tyske statsborgerskab (som opterede for Tyskland), findes der særlige registre over optanter, ligesom der i amtsarkivet kan findes sager herom.

Hvad er det alfabetiske og det kronologiske register?

Som praktisk hjælpemiddel ved udstedelsen af indfødsretsbeviserne anlagde amterne to registre: Et alfabetisk navnerregister og et kronologisk register. Disse to registre indeholder således kun oplysninger om personer, der fik dansk statsborgerskab.

STATENS ARKIVER

LANDSARKIVET FOR SØNDERJYLLAND

I det alfabetiske navnerregister findes oplysninger om navn, erhverv, bopæl samt en henvisning til et bind og en folieside i det kronologiske register.

I det kronologiske register findes oplysninger om navn, fødselsdag og -år, fødested, erhverv, bopæl d.15/6-1920, bopæl ved attestudstedelse samt dato for attestudstedelse. Bemærk, at der ikke er nogen henvisning fra det alfabetiske navnerregister og det kronologiske register til det nationale register.

Det alfabetiske og det kronologiske register er inddelt i Aabenraa, Haderslev, Sønderborg og Tønder amt. Det alfabetiske register er ordnet efter efternavn og det kronologiske register efter tidspunkt for attestudstedelsen. Efter genforeningen fortsatte man med at benytte det kronologiske register som fortegnelse over folk, der fik indfødsret, og det kronologiske register indeholder således en større personkreds end det nationale register.

Oversigt over de tre kilder:

	Det nationale register	Det alfabetiske register	Det kronologiske register
Hvem findes heri?	Optagne (folk, der har fået dansk statsborgerskab), ikke-optagne samt optanter (folk, der har beholdt det tyske statsborgerskab).	Personer, der har fået dansk statsborgerskab.	Personer, der har fået dansk statsborgerskab
Hvordan er registret ordnet?	Sognevis efter husstands-overhovedet.	Alfabetisk efter efternavn på samtlige personer, der har fået dansk statsborgerskab.	Kronologisk efter dato for attestudstedelse.
Hvilke oplysninger findes i registret?	Navne på samtlige personer i husstanden, adresse, fødselsdage, erhverv, bopælsforhold d.1/10-1918 til d.15/6-1920, anførelse af optagelse eller ikke-optagelse (med henvisning til sagens behandling i amtet).	Navn, erhverv, bopæl, henvisning til det kronologiske register.	Navn, fødselsdag- og år, fødested, erhverv, bopæl d.15/6-1920, bopæl ved attestudstedelse, dato for attestudstedelse.

STATENS ARKIVER

LANDSARKIVET FOR SØNDERJYLLAND

Jeg vil finde en person i:

	Det nationale register	Det alfabetiske register	Det kronologiske register
Det skal du vide	Navn på den person, du leder efter. Sognet hvor vedkommende boede d.1/2-1921.	Navn på den person, du leder efter. Amtet, hvor vedkommende opholdt sig d.1/2-1921.	Navn på den person, du leder efter. Henvi- sning til bind og folieside fra det alfabetiske navne- register. Amtet, hvor vedkommende opholdt sig d.1/2-1921.
Fremgangsmåde	Bestil det nationale register for det sogn, hvor vedkommende boede.	Slå navnet på den person du leder efter op i det alfabetiske register for det amt, hvor vedkommende boede. Find bind og folieside henvisningen til det kronologiske register.	Bestil det relevante bind af det kronologiske register vha. registraturen. Slå herefter op i det kronologiske register under bind og folieside og find oplysningerne om den pågældende person.
Bemærk	Hvis du ikke kender sognet, kan du for de personer, der har fået dansk statsborgerskab, søge i det alfabetiske register, for det amt, hvor vedkommende har boet. Herved får du oplysninger om sogn, og kan så kigge i det nationale register for det pågældende sogn.	Du finder kun personer, som har fået dansk statsborgerskab i det alfabetiske og kronologiske register.	

Lovgrundlag:

Lov af 5. september 1920 om "Erhvervelse af dansk indfødsret i Anledning af de sønderjyske Landsdeles Indlemmelse i Danmark".

Litteratur:

- Hans H. Worsøe: "Det nationale register 1921" fra Sønderjyske årbøger 1994, s. 235-250.
- Hans H. Worsøe: Det nationale register 1921. Registratur. Aabenraa 1994